

การศึกษาการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

นายจริยะ วิโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-559-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016143

๕๖/๑๕๐/๑

A STUDY OF PERFORMANCE OF EDUCATIONAL OFFICERS
IN THE OFFICE OF THE PROVINCIAL EDUCATION.

MR. CHARIYA WIROT

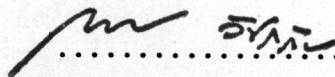
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements
for the Degree of Master Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1988

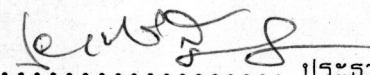

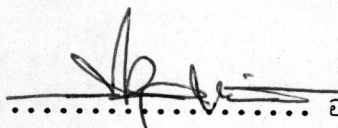
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา
 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
โดย นายจริยะ วิโรจน์
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์

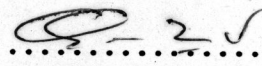
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชราภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

จริยะ วิโรจน์ : การศึกษาการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
(A STUDY OF PERFORMANCE OF EDUCATIONAL OFFICERS IN THE OFFICE OF
THE PROVINCIAL EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 179 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามหน้าที่ที่ระบุไว้ในคู่มือปฏิบัติงานตามบทบาท อำนาจหน้าที่ โครงสร้างใหม่ของศึกษาธิการจังหวัด และเพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ค่านการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา ปรากฏผลการวิจัยว่า นักวิชาการศึกษาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ปฏิบัติงานโดยยึดแนวทางปฏิบัติในฐานะที่เป็นบุคลากรในองค์การกลางทางการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมในระดับจังหวัดของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลัก ส่วนการปฏิบัติในหมวดงานข้อมูลแผนงานและโครงการ และหมวดงานตรวจนิเทศและติดตามผล ส่วนใหญ่ใช้วิธีปฏิบัติตามกรอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานที่กระทรวง กรมและจังหวัดกำหนด ในหมวดงานประสานงานและกิจกรรมการศึกษา และหมวดงานกิจการพิเศษ ส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยใช้วิธีประสานงานกับหน่วยงานและสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานหรือเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ดำเนินงานร่วมกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่ากิจกรรมการปฏิบัติงานที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติแต่ละเรื่องในแต่ละหมวดงาน ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรมทุกเรื่อง และทุกหมวดงาน แต่กิจกรรมที่นำมาใช้นั้นยังไม่สนองรองรับซึ่งกันและกัน ทุกเรื่องและทุกหมวดงาน เช่นเดียวกัน

ค่านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า นักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ยังประสบปัญหาต่าง ๆ ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาสำคัญที่ประชากรทั้งสามกลุ่มเห็นพ้องต้องกัน ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และปัญหางบประมาณ ปัญหาโครงสร้างและระบบบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ ปัญหาการได้รับมอบหมายงานนอกเหนือหน้าที่ และปัญหาอื่นเนื่องมาจากความมุ่งหวังก้าวหน้าในหน้าที่ราชการของตัวนักวิชาการศึกษาเอง

ภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษา.....
สาขาวิชาบริหารการศึกษาศึกษา.....
ปีการศึกษา2531.....

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

CHARIYA WIROT : A STUDY OF PERFORMACE OF EDUCATION OFFICERS IN
THE OFFICE OF THE PROVINCIAL EDUCATION. THESIS ADVISOR :
ASSIST. PROF. WEERAWAT UTAIRAT, Ph.D., 179 pp.

The purposes of this research were to study the performance of educational officers in the office of the provincial education which was stated in the manual of performance concerning their roles, authority, and new structure of superintendent and to study the problems in the performance of educational officers.

Regarding to performance of educational officers, it was found that the educational officers in the office of the provincial education performed their work as officials of central offices of education, religion and culture at provincial level of Ministry of Education. Considering the data, planning and project sections, supervision and follow-up sections, it was found that they performed their work as stated in the policy and guidelines of performance which defined by each ministry, department and province. Considering the cooperation, educational activity sections and special activity section, they performed their work by cooperating with other organizations and educational institutions in order to manage their work or use resources together. It was also found that their performance in each topic and section consisted of many activities, but the activities did not support each other.

Regarding to problems and obstacles in performance of educational officers, it was found that they still had most of problems at high level. The problems which the three groups of population agreed were the problems of instruments, budget, structure, administration system, extra-work assignment, and their intention of position progress.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นเพราะได้รับความกรุณาและความอนุเคราะห์
ด้วยดีจากท่านผู้มีพระคุณหลายท่าน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่
กรุณาให้ข้อคิด ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือต่าง ๆ
ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกชัย กิ๋นสุพันธ์
ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ กรรมการ ที่กรุณาให้คำแนะนำ
ที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ รองคณบดีคณะครุศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
อาจารย์สมุท วรรณพงษ์ ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
อาจารย์เดชา ทองสุวรรณ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา อาจารย์วิวัฒน์ วงษ์สง่า
ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี และอาจารย์ไพรัช ถิตย์ผาด หัวหน้าฝ่ายแผนงานและวิชาการ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ที่กรุณาเป็น ผู้เชี่ยวชาญและอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไข
และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณอาจารย์นิศา ชูโต แห่งภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
ที่กรุณาชี้แนะแนวทางให้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ และขอขอบพระคุณศึกษาธิการจังหวัด
ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป หัวหน้าฝ่ายการเงินบัญชีและพัสดุ
หัวหน้าฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา และนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณเพ็ญพรรณ วิโรจน์ ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา
คุณค่าและประโยชน์แห่งงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมอบแด่คุณพ่อพรัง วิโรจน์ และคุณแม่ปัด วิโรจน์
บุพการีของผู้วิจัย

นายจริยะ วิโรจน์

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	12
ขอบเขตของการวิจัย	12
ประโยชน์ของการวิจัย	12
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	13
2 เอกสาร วรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานโดยทั่วไป	14
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานของนักวิชาการการศึกษา	17
การปฏิบัติงานข้อมูลแผนงานและโครงการ	26
การปฏิบัติงานตรวจนิเทศและติดตามผล	35
การปฏิบัติงานกิจกรรมการศึกษา	41
การปฏิบัติงานกิจการพิเศษ	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ประชากร	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
ลำดับขั้นในการวิจัย	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ตอนที่ 1 เกี่ยวกับปริมาณของแบบสอบถาม	60
ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา	64
ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา	129
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	133
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	133
ขอบเขตของการวิจัย	133
วิธีดำเนินการวิจัย	133
สรุปผลการวิจัย	134
อภิปรายผลการวิจัย	138
ข้อเสนอแนะ	144
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	146
บรรณานุกรม	147
ภาคผนวก	151
ประวัติผู้เขียน	179

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	เปรียบเทียบเชิงปริมาณแบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ที่ได้รับการตอบสนองกลับคืนและที่ใช้วิเคราะห์ได้ 60
2	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 62
3	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการรวบรวมข้อมูลและสถิติที่จำเป็น 64
4	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐาน 66
5	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการนำเสนอข้อมูล สถิติและผลการวิเคราะห์ 67
6	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการนำข้อมูลและสถิติไปใช้ประโยชน์ 69
7	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะ 5 ปี 70
8	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี 72
9	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 74
10	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน 76
11	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการประสานการดำเนินงานตามแผน/โครงการ 78
12	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการให้คำปรึกษาหารือช่วยแก้ปัญหาการปฏิบัติงานตามแผน 80

ตารางที่

หน้า

13	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายตามแผนงานและโครงการ	82
14	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการจัดทำเอกสารโครงการ งบประมาณ	84
15	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ	86
16	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการวิเคราะห์วิจัยภาวะการพัฒนาและการจัดการศึกษา	88
17	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการวิเคราะห์งบประมาณการจัดการศึกษา	90
18	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตรวจนิเทศ	92
19	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการเตรียมโครงการตรวจนิเทศและติดตามผล	94
20	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการดำเนินการตรวจนิเทศและติดตามผล	96
21	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการวิเคราะห์ผลการตรวจนิเทศและติดตามผล	98
22	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการนำเสนอผล/เผยแพร่ผลการตรวจนิเทศและติดตามผล	100
23	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการจัดการแข่งขันกีฬาและฝึกอบรมด้านการศึกษา	101
24	ความถี่และคำร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ เกี่ยวกับงานทุนการศึกษา	103

ตารางที่

หน้า

25	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการคัดเลือกโรงเรียนดีเด่น/ครูดีเด่น	105
26	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ ในการคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับต่าง ๆ	107
27	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติงาน ด้านลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และการประชุมฝักอบรมด้านนั้น ๆ	108
28	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานส่งเสริมสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน	110
29	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานสารวัตรนักเรียน	111
30	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้รับมอบหมาย	112
31	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง	114
32	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานป้องกันอุบัติเหตุภัยแห่งชาติ	116
33	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานป้องกันอุบัติเหตุภัยแห่งชาติ	118
34	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานไทยอาสาป้องกันชาติ	119
35	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานศูนย์เยาวชน	120
36	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานบำเพ็ญสาธารณประโยชน์	122

ตารางที่

หน้า

37	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษในสถานศึกษา	123
38	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานป้องกันและแก้ปัญหาความไม่สงบในสถานศึกษา	124
39	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ เกี่ยวกับงานวันเด็ก	125
40	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาวัยใช้ปฏิบัติ งานรัฐพิธี	126
41	ความถี่และค่าร้อยละของกิจกรรมที่นักวิชาการศึกษาใช้ปฏิบัติ งานพัฒนาชนบทและชนบทยากจน	127
42	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับปัญหาการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา	129

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงโครงสร้างการบริหารและการปฏิบัติงาน ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	3
2 แสดงโครงสร้างการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และความสัมพันธ์กับหน่วยงานและสถานศึกษา	6
3 แสดงโครงสร้างของงานภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	7
4 แสดงแนวคิดในการพิจารณากำหนดแผนงานและโครงการ ในหน่วยงานหรือองค์การ	30
5 แสดงการบริหารตามระบบแผนงาน	36